

Asia: VN/14164/2024

Asemanhaltijan tehtävien järjestäminen Suomessa

Lausuntopyynnön kysymykset

1. Haluatteko esittää yleisiä huomioita arviomuistiolounnoksesta?

Kilpailu- ja kuluttajavirasto (KKV) toteaa lausunnon alkuun, että se pitää tärkeänä, että asemanhaltijoiden lakisääteisten tehtävien järjestäminen hoidetaan niin, että kilpailu raideliikenneoperaattoreiden välillä ei vääristy. KKV ei ole arviomuistion perusteella tunnistanut, että mikään esitetyistä vaihtoehdoista olisi tästä näkökulmasta ongelmallinen.

a) Säännöt oikeudesta kuljetukseen

-

b) Avunanto rautatieasemilla ja junissa sekä avunannon edellytykset

-

c) Tiedot lähimmistä asemista, joilta on saatavissa avustamispalvelua

-

d) Liikkumisvälineiden, apuvälineiden ja avustavien koirien korvaaminen

-

e) Henkilöstön koulutus

-

f) Matkustajien henkilökohtainen turvallisuus

-

g) Valitusten käsittelymenettelyt

-

h) Palvelujen laatuvaatimukset

-

i) Matkustajien oikeuksista tiedottaminen

KKV:n näkemyksen mukaan matkustajien oikeuksien tiedottamisen tärkeys tulee korostumaan entisestään tulevaisuudessa multimodaalisten matkaketjujen solmukohdissa, kuten juna-aseilla. Monikanavaisuus matkustajien oikeuksista tiedotettaessa ja tiedon nopea saatavuus liikenteen häiriötilanteissa on tärkeää eri kuluttajaryhmien tavoittamiseksi, sillä kaikilla matkustajilla ei ole välttämättä käytössään esimerkiksi älypuhelin tai digitaalisia sovelluksia tiedon vastaanottamiseksi sähköisten kanavien tai digitaalisten laitteiden kautta. Yksinomaan sähköisessä muodossa annettu tieto ei ole riittävää kaikkien matkustajaryhmien tavoittamiseksi, vaikka sähköiset kanavat ja digitaaliset sovellukset kiistatta palvelevat osaa kuluttajista.

j) Sopimus junaan pääsyä helpottavien laitteiden tarjoamisesta ja hallinnasta sekä avun ja vaihtoehtoisten kuljetusten tarjoamisesta

-

k) Avun tarjoaminen laitteiden huollon aikana

-

l) Kirjalliset toimintaohjeet ja käytösäännöt

-

m) Kuulemismenettely asemien rakentamisessa

-

n) Liikuntarajoitteisten henkilöiden kuljetusta ja avustamista koskevien tietojen käsittely

-

o) Asemalla tapahtuva tiedottaminen

-

p) Rautatieasemien esteettömyyttä koskevat tiedot ja tiedon päivittäminen

-

q) Asemanhaltijan mahdolliset uudet tehtävät:

- Matkustajien oikeuksia koskevat velvoitteet, joita on ehdotettu laajennettaviksi multimodaalisiin matkustajaliikennekeskuksiin (yllä kohdat a, b, e, h ja i, kommentit voi esittää myös nykyisten velvoitteiden kommentoinnin yhteydessä)
- Kokonaan uudet asemanhaltijalle mahdollisesti osoitettavat velvoitteet (matkustajien kanssa käytettävät viestintävälineet, keskitetyt yhteyspisteet multimodaaleissa matkustajaliikennekeskuksissa, asemien minimivaihtoajan määrittely)

-

3. Arviomuistioluonnoksen yhteenvedossa on esitetty neljä karkeaa etenemisvaihtoehtoa. Mikä muistiossa tarkemmin kuvatuista alustavista etenemisvaihtoehdoista olisi mielestänne toimivin?

- 1. Asema-alueiden omistusta tai asemien sopimus pohjaista hallinnointia keskitetään ja nämä toimijat määritetään lainsäädännössä asemanhaltijoiksi koko Suomessa tai tietyillä asemilla.**
- 2. Asema-alueiden omistajat määritetään asemanhaltijoiksi lainsäädännössä.**
- 3. Asemanhaltijaa ei määritetä lainsäädännössä, mutta asemanhaltijan lakisäätteiset tehtävät osoitetaan tarvittaessa lainsäädännössä tehtäväperusteisesti tietyille toimijoille.**
- 4. Asemanhaltijaa ei määritetä lainsäädännössä eikä asemanhaltijan tehtäviä erikseen osoiteta toimijoille, vaan asemanhaltijan EU-asetuksen mukaisten tehtävien hoitamiseen puututaan tarvittaessa tapauskohtaisesti valvonnan keinoin.**

-

4. Mikä on näkemyksenne etenemistavasta 1? Millaisia vaikutuksia tällä etenemistavalla olisi?

-

5. Mikä on näkemyksenne etenemistavasta 2? Millaisia vaikutuksia tällä etenemistavalla olisi?

-

6. Mikä on näkemyksenne etenemistavasta 3? Millaisia vaikutuksia tällä etenemistavalla olisi?

-

7. Mikä on näkemyksenne etenemistavasta 4? Millaisia vaikutuksia tällä etenemistavalla olisi?

-

8. Puuttuuko arviomuistioluonnoksesta näkemyksenne mukaan jokin etenemisvaihtoehto? Miten arvioitte sen vaikutuksia verrattuna arviomuistiossa esitettyihin etenemisvaihtoehtoihin?

-

9. Haluatteko täydentää tai korjata arviomuistioluonnoksessa asemanhaltijan lakisäätteisten tehtävien valvonnan nykytilasta tai muutostarpeista esitettyä?

KKV:n kuluttaja-asiamies on yksi kolmesta rautatievastuuasetuksen kansallisista täytäntöönpanoviranomaisista ja sen tehtävänä on valvoa kollektiivisesti kuluttajamatkustajien oikeuksien toteutumista. Arviomuistiossa esitetään asemanhaltijan veloitteiden noudattamisen valvonnan järjestämisen osalta, että kuluttaja-asiamiehelle on tarkoitus osoittaa uuden matkustajan oikeuksia koskevan multimodaaliasetuksen valvonta kuluttajamatkustajien osalta Suomen nykyvalvontamallin mukaisesti.

KKV kiinnittää tältä osin huomiota siihen, että multimodaaliasetuksen ja kaikkia liikennemuotoja koskevan Omnibus-paketin myötä on mahdollista, että matkustajan oikeuksien valvontamalliin on tulossa suuria muutoksia. EU:n komissio on ehdottanut siirtymistä riskiperusteiseen valvontamalliin niin multimodaaliasetuksessa kuin kaikissa matkustajien oikeuksia sääntelevissä liikennemuotokohtaisissa asetuksissa. Riskiperusteinen valvontamalli poikkeaa merkittävästi nykyisestä Suomen valvontamallista. KKV:n kuluttaja-asiamies haluaa sinänsä säilyttää yleistoimivaltansa suhteessa kuluttajamatkustajien oikeuksien valvojana, mutta varaa mahdollisuuden myöhemmin kansallisen implementoinnin yhteydessä tarkastella valvontavastuitaan uudelleen riippuen siitä, minkälaisena matkustajien oikeuksien valvontamalli toteutuu komission ehdotusten myötä. Ehdotettu uusi riskiperusteinen valvontamalli niin multimodaaliasetuksessa kuin Omnibus-paketissa on luonteeltaan regulaattorille kuuluvaa valvontaa, mikä istuu erittäin huonosti kuluttaja-asiamiehen kaltaiselle valvontaviranomaiselle, jolla on laaja yleistoimivalta kuluttajansuojakysymyksissä.

10. Onko teillä muita kommentteja, jotka toivotte huomioitavan muistiossa kuvattujen asemanhaltijan lakisääteisten tehtävien järjestämisessä?

-

Huolman Annina
Kilpailu- ja kuluttajavirasto